

N:o 13.

Ank. till Riksd. kansli den 28 febr. 1899, kl. 4 e. m.

Betänkande, i anledning af väckta motioner om ändringar i gällande bestämmelser angående stämpelafgiften.

(1:a A.)

Bevillningsutskottet får härmed afgifva yttrande i anledning af följande till utskottet hänvisade motioner om ändringar i gällande bestämmelser angående stämpelafgiften, nemligen motionerna

n:o 6 inom Första Kammaren af herrar grefve *R. G. Hamilton*, *C. Lybeck* och *Chr. Lundeberg* samt n:o 105 inom Andra Kammaren af herr *H. Andersson* i Vestra Nöbbelöf, i hvilken sistnämnda motion fyra andra af kammarens ledamöter instämt, angående stämpelfrihet för obligationer, utfärdade af Sveriges allmänna hypoteksbank;

n:o 38 inom Andra Kammaren af herr grefve *H. E. G. Hamilton*, om ändrade bestämmelser i fråga om stämpelbeläggning af vaxel och check;

n:o 42 inom Andra Kammaren af herr *P. G. Petersson* i Fräntorp, angående stämpelfrihet för lagfartsbevis å fång till fast egendom genom giftorätt eller arf, der taxeringsvärdet icke uppgår till 1,000 kronor; samt

n:o 160 inom Andra Kammaren af herr *W. Styrlander*, angående förhöjning af stämpelafgiften för afhandling om köp af jordbruksfastighet, som förvärfvas af bolag, i hvilken sistnämnda motions syfte tolf andra af kammarens ledamöter instämt.

I de af herrar grefve *R. G. Hamilton* m. fl. och *H. Andersson* väckta motionerna, hvilka äro lika lydande, hemställes, att Sveriges allmänna hypoteksbank måtte befrias från skyldighet att stämpelbelägga de obligationer, som af banken utfärdas; och anföres till stöd för denna hemställan följande:

»När vid 1860 års riksdag Rikets Ständer beslöto inrättandet af Sveriges allmänna hypoteksbank, skedde det under godkännande af 1858 års finanskomité's uttalande, att detta var en angelägenhet, hvilken nära rörde det allmänna bästa, synnerligen i ett land, der jordbruket intager ett så framstående rum i jemförelse med andra näringar som i Sverige. Det var denna uppfattning af hypoteksbankens betydelse för det allmänna, som föranledde Rikets Ständer att bevilja banken privilegium på att utgifva obligationer, i hvilka för upplåningen säkerhet i jordegendom på landet utlofvas, och att lemna banken en grundfond på åtta millioner riksdaler i statens obligationer. Och denna uppfattning har Riksdagen ytterligare häfdat, icke minst genom att öka den af staten till hypoteksbanken gifna grundfonden från åtta till trettio millioner kronor. Men om ock sålunda, på grund af förhållandena inom vårt land, ernåendet af en billig jordbrukskredit erkänts vara ett statsändamål och staten härför gjort afsevärda uppoffringar, så har likväl genom en annan åtgärd målets uppnående försvårats. När genom stämpelförordningen af år 1894 obligationer belades med en stämpel af tre tiondedels procent, stadgades stämpelfrihet för statens men icke för allmänna hypoteksbankens obligationer. Derigenom har staten kommit att af de förmåner, som gifvits med den ena handen, taga igen en del med den andra.

Hypoteksbankens utelöpande obligationer uppgå till inemot 300 millioner kronor, och stämpelafgiften å dem skulle således representera ett belopp af ej mindre än omkring 900,000 kronor, med hvilket stämpel-skattebelopp våra jordbrukares lån i hypoteksbanken belastas för hvarje gång, en konvertering af obligationerna kan försiggå. Och konverteringar synas i framtiden oftare komma att ega rum än hittills. Jag återoppar i detta afseende

dels 1889 års komité för utredning af vissa frågor rörande jordbruksfastighetskrediten, i hvars betänkande det heter:

»För att undvika mera betydliga kapitalrabatter genom att så noga som möjligt lämpa räntan å hypoteksbankens förbindelser efter den vid tidpunkten för lånets uppläggande allmänt gällande effektiva räntan å värdepapper af med dem jemförlig beskaffenhet, torde man icke böra draga i

betänkande att bestämma den förskrifna räntan, om så erfordras, i tiondedels procent»;

dels hypoteksbankskomiterade af 1896, hvilka yttra:

»Då, som ofvan berörts, mycket beror på möjligheten att, der tillfälle kan erbjuda sig, förvandla de inkonvertibla lånen till konvertibla, då numera obligationer ej få utgifvas utan förbehåll om uppsägningsrätt inom högst tio år, hvadan konverteringar ofta måste förekomma — — —»

Nu har visserligen hypoteksbanken olyckligtvis utfärdat betydliga belopp icke konvertibla obligationer, och det är en svår, men ytterst angelägen uppgift att, i den mån sådant är möjligt, förvandla dessa till konvertibla. Men vid de successiva utbyten eller andra åtgärder, som kunna tänkas föra till detta mål, verkar stämpelafgiften som en i hög grad hindrande och hämmande belastning, alldenstund man, för att åstadkomma utbytet, i regeln måste göra den matematiskt taget största möjliga uppoffring.

Inom Riksdagen har vid flera tillfällen framställts förslag om vidtgående åtgärder för att förbättra våra jordbrukskreditförhållanden, och man har till och med härför velat kräva statens ytterligare mellankomst och dess fullständiga garanti för hypotekslånen. Om än detta måste anses vara för mycket begärdt, synes man mig böra medgifva blygsamheten i den begäran, att staten, som genom upprättandet af en centralbank velat förskaffa jordbruket god och billig kredit, ej belastar denna banks operationer med en stämpelafgift, hvilken återfaller på den låntagande jordbrukaren, men hvilken icke drabbar honom, om man söker sitt lån hos enskilda kassor eller personer. Genom stämpelafgiften motverkas det ändamål, som staten genom inrättandet af hypoteksbanken afsett.»

I kongl. förordningen angående stämpelafgiften den 9 augusti 1894 stadgas, att obligation, som utfärdas här i riket, skall af obligationsutgifvaren före utlemnandet förses med stämpel af 30 öre för belopp, ej öfverstigande 100 kronor, och derutöfver 30 öre för hvarje påbörjad hundratal kronor; dock att frihet från stämpel eger rum för svenska statens obligationer.

Att genom befrielse för Sveriges allmänna hypoteksbank från skyldigheten att med stämpel förse sina obligationer ställa vissa egare af jordbruksfastighet i en framför andra medborgare gynnad undantagsställning är i och för sig stridande mot rättvisans grundsatser; och ej heller kan en sådan åtgärd, såsom motionärerna antydt, grundas på den omständig-

heten, att nämnda bank redan fått stora förmåner af staten sig beviljade. Ingen anledning förefinnes dertill, att hypoteksbanken skulle uti ifrågasvarande hänseende ställas gynsammare än kommuner, som upptaga obligationslån för något för dem allmännyttigt ändamål, såsom sjukvårds- och fattigvårdsanstalter eller dylikt, eller andra, som på enahanda sätt upptaga lån. Att statens obligationer äro befriade från stämpel, beror naturligtvis derpå, att det vore utan all betydelse, om staten erlade en afgift, som komme staten sjelf till godo.

Utskottet hemställer fördenskull,

1:o) att nu gällande stadgande angående skyldighet att med stämpel förse obligationer måtte bibehållas oförändradt.

Den af herr grefve *H. E. G. Hamilton* väckta motionen är af följande lydelse:

»Då Riksdagen sistlidet är rörande stämpelafgiften för vexaslöt de ändrade bestämmelser, som med innevarande års ingång trädte i kraft, var, enligt hvad af frågans behandling hos bevillningsutskottet och i kamrarna oförtydligt framgår, afsigten endast att afskaffa den särskilda stämpelafgift, som införts genom 1894 års stämpelförordning. Faktiskt kom emellertid beslutet derjemte att i en annan riktning medföra en icke oväsentlig skatteförhöjning, som dock, så vidt jag kunnat finna, icke alls var af Riksdagen åsyftad.

Det framhålles nemligen uttryckligen i slutet af den inom bevillningsutskottet afgifna reservation, som blef Riksdagens beslut i ämnet, att gällande bestämmelser angående stämpel å utrikes vexaslöt ansetts böra bibehållas oförändrade. Detta skedde emellertid icke, utan fingo dessa bestämmelser en väsentligen ändrad innebörd derigenom, att ur författningen uteslöts den i 1894 års förordning upptagna generella — både på härstädes och i utlandet utställda vexaslöt tillämpliga — bestämmelsen om stämpelfrihet för sådana vexaslöt, som stälts att vid uppvisandet

betalas af medel, som hos bank eller bankir föras i räkning för utställaren. Härigenom hafva alla à vista vaxlar och anvisningar från utlandet på svensk bank eller bankir från och med innevarande års ingång blifvit stämpelpflichtiga, samt t. ex. de s. k. »money ordres» på ofta mycket små belopp, som af svenska emigranter i Amerika inköpas för hemsändande af deras besparingar, underkastade en stundom ganska dryg beskattning.

Att detta emellertid icke af Riksdagen åsyftats kan man äfven sluta af det beslut, som sedermera fattades angående stämpel å check, som likstälts med vaxel, dock med det tillägg, att check, som är stäld att betalas af medel, hvilka hos bank eller bankir föras i räkning för utställaren, är fri från stämpel —, en bestämmelse, som icke står i öfverensstämmelse med Riksdagens beslut angående stämpel å vaxlar, och som derjemte fristående medför den oegentlighet, att en eljest stämpelpflichtig anvisning kan undgå stämpelbeläggning endast genom att benämnas »check».

Då, enligt hvad jag erfarit, de nu afsedda bestämmelserna, för hvilka några befogade motiv icke lära kunna anföras, redan inom de kretsar, som deraf beröras, förorsakat mycket missnöje, samt desamma i sjelfva verket aldrig varit underkastade Riksdagens pröfning, utan synas hafva tillkommit endast genom en bristfällig formulering, har jag trott dem, så snart ske kan, böra rättas till öfverensstämmelse med Riksdagens verkliga afsigt. Jag tillåter mig därför hemställa:

1) att Riksdagen måtte besluta, det rubriken »Vaxel» under § 8 i förordningen angående stämpelafgiften skall erhålla följande ändrade lydelse:

»*Vaxel*, godkänd eller protesterad; lika med *skuldebref*».

Der vaxel ställes att å utrikes ort betalas eller är utfärdad å utrikes ort, skall, oberoende af den stämpel, som i allmänhet är stadgad, vaxeln, då den utställes eller, om den utfärdas utom riket, innan den här i riket öfverlåtes eller till godkännande eller betalning företes, förses med stämpel af 50 öre för belopp, ej öfverstigande 1,000 kronor, och derutöfver 50 öre för hvarje påbörjad tusental kronor, hvarå den lyder, dock att frihet från stämpel eger rum för vaxel, som är stäld att vid uppvisandet betalas af medel, som hos bank eller bankir föras i räkning för utställaren, äfvensom för vaxel, som är dragen från utlandet på utlandet och endast är betalbar i utlandet. Är vaxel utfärdad i flere exemplar och har ett af dem blifvit med nyssnämnda särskilda stämpel försedt, vare de öfriga från sådan stämpel fria.»

2) att Riksdagen måtte besluta, det rubriken »*Check*» under § 8 i förordningen angående stämpelafgiften skall erhålla följande ändrade lydelse:

Check; lika med *Vexel*.

3) att de här ofvan under 1) och 2) föreslagna ändringar i stämpelförordningen må tillämpas redan under innevarande år och så snart ske kan.»

Gällande stadganden angående stämpelafgift för vaxel och check lyda sålunda:

»*Vaxel*, godkänd eller protesterad; lika med *Skuldebref*.

Der vaxel ställes att å utrikes ort betalas eller är utfärdad å utrikes ort, skall, oberoende af den stämpel, som i allmänhet är stadgad, vaxeln, då den utställes eller, om den utfärdas utom riket, innan den här i riket öfverlåtes eller till godkännande eller betalning företes, förses med stämpel af 50 öre för belopp, ej öfverstigande 1,000 kronor, och derutöfver 50 öre för hvarje påbörjad tusental kronor, hvarå den lyder, dock att frihet från stämpel eger rum för vaxel, som är dragen af bank eller bankir inom riket å bank eller bankir å utländsk ort samt är betalbar endast i utlandet vid uppvisandet, äfvensom för vaxel, som är dragen från utlandet på utlandet och endast är betalbar i utlandet.

Är vaxel utfärdad i flera exemplar och har ett af dem blifvit med nyssnämnda särskilda stämpel försedt, vare de öfriga från sådan stämpel fria.»

»*Check*; lika med *Vaxel*;

dock att check, som är ställd att betalas af medel, hvilka hos bank eller bankir föras i räkning för utställaren, är fri från stämpel.»

Angående stämpelafgiften för skuldebref är stadgad, att detta skall, då det för vinnande af in-teckning eller betalning hos offentlig myndighet företes, förses med stämpel af 25 öre för hvarje fulla 100 kronor af det kapitalbelopp, för hvilket in-teckning eller betalning sökes; dock är skuldebref fritt från stämpel, då på grund deraf fordran bevakas i konkurs eller in-teckning sökes i jernväg.

Genom ett antagande af motionärens förslag skulle någon annan förändring i den nu för vaxel och check stadgade stämpelafgiften icke inträda, än att vaxel, ställd att å utrikes ort betalas eller utfärdad å utrikes ort, skulle, der den är ställd att vid uppvisandet betalas af medel, som

hos bank eller bankir föras i räkning för utställaren, vara från stämpel fri. Den minskning i statsverkets inkomster, som af en sådan åtgärd skulle föränledas, torde icke vara af afsevärd betydelse; och då check, som är stäld att betalas af medel, hvilka hos bank eller bankir föras i räkning för utställaren, är fri från stämpel, äfven om checken är stäld att å utrikes ort betalas eller är utfärdad å utrikes ort, samt vaxel enligt utskottets åsigt bör i afseende på stämpelpligtighet likställas med check, har utskottet ansett sig böra förorda de föreslagna förändringarna i stämpelförordningen. Mot motionärens hemställan derom, att berörda förändringar måtte tillämpas redan under innevarande år, så snart ske kunde, har utskottet icke heller haft något att erinra; och hemställer utskottet alltså,

2:o) att Riksdagen måtte besluta, det rubriken »Vaxel» under § 8 i förordningen angående stämpelavgiften skall erhålla följande ändrade lydelse:

»Vaxel, godkänd eller protesterad; lika med Skuldebref.

Der vaxel ställes att å utrikes ort betalas eller är utfärdad å utrikes ort, skall, oberoende af den stämpel, som i allmänhet är stadgad, vaxeln, då den utställes eller, om den utfärdas utom riket, innan den här i riket öfverlåtes eller till godkännande eller betalning företes, förses med stämpel af 50 öre för belopp, ej öfverstigande 1,000 kronor, och derutöfver 50 öre för hvarje påbörjad tusental kronor, hvarå den lyder, dock att frihet från stämpel eger rum för vaxel, som är stäld att vid uppvisandet betalas af medel, som hos bank eller bankir föras i räkning för utställaren, äfvensom för vaxel, som är dragen från utlandet på utlandet och endast är betalbar i utlandet.

Är vaxel utfärdad i flere exemplar och har ett af dem blifvit med nyssnämnda särskilda stämpel förseadt, vare de öfriga från sådan stämpel fria.»;

3:o) att Riksdagen måtte besluta, det rubriken »Check» under samma § skall erhålla följande förändrade lydelse:

»Check; lika med Vaxel.»;

4:o) att, för den händelse utskottets i punkterna 2:o) och 3:o) gjorda hemställan varder af Riksdagen bifallen, Riksdagen jemväl måtte för sin del besluta, att de uti dessa punkter omförmälda ändringar i stämpelförordningen skola tillämpas redan under innevarande år från den tid, som af Kongl. Maj:t bestämmes, samt i skrifvelse till Kongl. Maj:t, jemte öfverlemnande af sitt sålunda fattade beslut, anhålla, det Kongl. Maj:t ville så fort ske kunde förordna om beslutets trädande i kraft.

I ändamål att minska kostnaderna för lagfart å små fastighetslotter, hafva vid olika tillfällen förändringar i stämpelförordningen beslutits, afseende befrielse från stämpelafgift för lagfartsprotokoll i vissa fall. Så beslöt 1887 års Riksdag, att när lagfartskostnaden icke sällan blifvit mycket betungande för de sterbhus, der den hufvudsakligaste tillgången utgöres af en liten fastighet och delegarne äro många, stämpelfrihet skulle ega rum för protokoll angående lagfart å fång till fast egendom genom giftorätt eller arf, der taxeringsvärdet å egendomen i dess helhet icke uppgår till 1,000 kronor. Stämpelfrihet för lagfartsprotokoll utsträcktes sedermera först af 1891 års Riksdag till att gälla alla sådana fång till fast egendom genom giftorätt eller arf, der taxeringsvärdet å den egendom, hvarå lagfart sökes, icke uppgår till 1,000 kronor, samt derefter af 1898 års Riksdag till att gälla äfven annat fång, der taxeringsvärdet eller köpesumman för egendomen icke uppgår till 400 kronor.

Herr P. G. Petersson erinrar nu i sin ofvanberörda motion, att ehuru protokoll angående lagfart å fång till fast egendom, som genom giftorätt eller arf erhållits, och hvars taxeringsvärde ej uppgår till 1,000 kronor, äro från stämpel fria, de på grund af samma protokoll utfärdade lagfartsbevis dock äro med stämpel belagda, oafsedt huru ringa värdet är på fastigheten, som lagfares; och anser motionären, att i sådana fall, der lagfartsprotokoll är stämpelfritt, äfven lagfartsbeviset bör från stämpel befrias. Motionären hemställer därför, att Riksdagen ville i skrifvelse till Kongl. Maj:t anhålla, det Kongl. Maj:t täcktes vidtaga sådan ändring i stämpelförordningen, att lagfartsbevis, hvilka utfärdats å fång till fast

egendom, som genom giftorätt eller arf bekommits, och hvars taxeringsvärde ej uppgår till 1,000 kronor, måtte från stämpel befrias.

Utskottet vill till en början erinra derom, att den beräkning, som verkstälts uti ett i motionen anfördt exempel, grundar sig på en missuppfattning rörande stämpelafgiften för lagfartsbevis, hvilken missuppfattning sedermera genom en i riksdagstrycket utkommen rättelse delvis ändrats.

Lagfartsbevis hänföres i gällande stämpelförordning till »bevis, annat» och skall såsom sådant förses med stämpel till belopp af 50 öre. Denna afgift synes väl vara obetydlig, men anser utskottet i allt fall följdriktigt att i de fall, der enligt nu gällande stadganden lagfartsprotokoll är fritt från stämpel, jemväl lagfartsbevis befrias från sådan afgift, genom hvilken åtgärd statsverkets inkomster icke kunna i nämnvärd mån förminska. Utskottet har sålunda velat förorda stämpelfrihet i något större utsträckning än motionären föreslagit, i det att utskottet ansett sådan frihet böra gälla icke blott i de fall, då fast egendom, hvars taxeringsvärde icke uppgår till 1,000 kronor, förvärfvas genom giftorätt eller arf, utan äfven i fråga om annat fång, der taxeringsvärdet eller köpesumman för egendomen icke uppgår till 400 kronor. Då emellertid förevarande fråga är af beskaffenhet att böra af Riksdagen allena afgöras, torde någon skrifvelse till Kongl. Maj:t, på sätt motionären föreslagit, icke kunna ifrågakomma.

I enlighet med hvad sålunda anförts hemställer utskottet,

5:o) att i 3 § af gällande förordning angående stämpelafgiften skall under rubriken »Bevis» på vederbörligt ställe införas följande:

Bevis, lagfarts-, angående fång till fast egendom genom giftorätt eller arf, der taxeringsvärdet å den egendom, som beviset afser, icke uppgår till 1,000 kronor, eller annat fång, der taxeringsvärdet eller köpesumman för egendomen icke uppgår till 400 kronor *fritt.*

Herr *Styrlander* föreslår, »att Riksdagen ville vidtaga den förändringen i kongl. förordningen angående stämpelafgiften den 9 augusti 1894, att afhandling om köp af fast egendom skall, då hon afser bolags förvärf af jordbruksfastighet, vid lagfart beläggas med stämpel af 1 krona 80 öre för hvarje fulla 100 kronor af egendomens värde.»

Motionären hänvisar till de skäl, som af honom anförts i en annan af honom vid innevarande riksdag väckt motion om särskild bevillning för jordbruksfastighet, som eges af bolag, hvilken motion redan blifvit af utskottet i dess betänkande n:o 11 behandlad.

I sistnämnda motion har motionären framhållit, hurusom förslag gång efter annan framstälts att i någon mån söka råda bot på »det samhällsfarliga», som låge deruti, att bolagen i vårt land börja lägga under sig jordbruksfastigheter i sådan mängd, att den sjelfgande bondeklassen komme att väsentligt förminskas. Det hade, yttrar motionären vidare, hitintills varit hufvudsakligast Dalarne och Norrland, som med sina på skogar rika bondehemman mest varit föremål för bolagens förvärf, men åtskilliga tecken tydde på, att äfven mellersta och södra delarne af vårt land i en ganska snar framtid komme att råka ut för samma olycka, om icke i tid kraftiga åtgärder deremot vidtoges. Riksdagen hade ock fäst Kongl. Maj:ts uppmärksamhet på saken, och Kongl. Maj:t hade genom vederbörande myndigheter sökt utreda frågan hvad beträffade Dalarne och Norrland. Ehuru denna utredning, som dock ingalunda kunde anses vara fullt uttömmande, visade en högst oroväckande ökning i bolagens jordförvärf under de sista tio åren, torde likväl, om myndigheternas utlåtanden skulle läggas till grund för det förslag, som kunde väntas framkomma från Kongl. Maj:t, föga vara att hoppas, att förslaget skulle blifva genomgripande och verksamt, hvarförutom det torde vara osäkert, om och när ett dylikt förslag komme att föreläggas Riksdagen. Under det man väntade på ett dylikt förslag, kunde Riksdagen, enligt motionärens tanke, vidtaga en åtgärd, som skulle visa bolagen, att deras förvärf af jordbruksfastigheter icke kunde ohejdadt få fortgå. Och denna åtgärd, som vore endast en följdriktig utveckling af beslut, som Riksdagen förr fattat, vore att strängare beskatta sådana jordbruksfastigheter, som förvärfvats af bolag. Detta system kunde ju sägas redan vara infördt i vårt land, derigenom att fångeshandling, hvarigenom bolag förvärfvat fastighet, vid lagfart skulle beläggas med dubbelt så hög stämpelafgift som andra fastigheter. Detta system innebure, enligt motionärens tanke, icke heller någon orättfärdighet, ty dels hade ett bolag lättare

att åstadkomma köpesumman och således äfven stämpelafgiften än en enskild person, och dels iklädde sig, kunde man säga, en enskild person, som sjelf bebodde och skötte fastigheten, större förpligtelser mot sjelfva jorden än ett bolag, hvars hufvuduppgift måste vara att pressa ut så stor vinst som möjligt af densamma. Och om man såge frågan ur statens synpunkt, torde det få anses vara ett axiom, att en stat vore lyckligare, friare och starkare, ju flere af dess individer egde en egen torfva.

Afhandling om köp af fast egendom, på grund hvaraf lagfart sökes för aktiebolag, som icke drifver bankrörelse, är redan enligt nu gällande stämpelförordning underkastad stämpelafgift till dubbla beloppet mot andra köpeafhandlingar, eller 1 krona 20 öre för hvarje fulla 100 kronor af egendomens värde. Denna bestämmelse, som tillkom genom den vid 1883 års riksdag antagna stämpelförordning, grundades derpå, att, då aktiebolag, som förvärfvat fast egendom, i regel kunde antagas behålla densamma i sin hand under ojemförligt längre tid, än hvad förhållandet vore med enskilda personer, samt därför aktiebolag tillhörig fastighet långt mera sällan än enskildes fastigheter drabbades af stämpelskatt, det vore rättvist, att aktiebolag vid förvärf af fast egendom finge vidkännas en förhöjning i stämpelafgiften för fångeshandling.

Om än, såsom motionären framhållit, det vore önskligt, om bolags förvärf af jordbruksfastighet kunde inskränkas, finner utskottet i allt fall en ytterligare förhöjning af stämpelafgiften för köpeafhandling rörande bolags förvärf af sådan fastighet icke böra för sådant ändamål stadgas, då det ej kan anses öfverensstämmande med grunderna för en rättvis beskattning att vidtaga nämnda åtgärd, hvilken för öfrigt ej torde leda till det resultat motionären åsyftat. Allra minst torde det böra ifrågakomma att, på sätt motionärens förslag innebär, utsträcka den ifrågavarande förhöjda stämpelafgiften till att gälla alla bolag af hvad slag som helst.

Utskottet hemställer fördenskull,

6:o) att herr Styrlanders ifrågavarande motion icke måtte af Riksdagen bifallas.

Stockholm den 28 februari 1899.

På bevillningsutskottets vägnar:

H. CAVALLI.

Reservationer

vid *punkten* 1:o)

af herrar friherre *Klingspor*, *G. Jansson* och *Bergendahl*.

samt vid *punkterna* 2:o), 3:o) och 4:o)

af herr *Fredholm*.